

משרד ראש הממשלה

פעולות ביקורת

בלשכת העיתונות הממשלתית נבדקה בעיקר פעילותן של שלוש מחלקות: מחלקת מבקרים והדרכה, מחלקת החדשות ומחלקת הצילומים.

בגנזך המדינה נבדק הפיקוח שמפעיל הגנזך על הארכיונים של הרשויות המקומיות.

לשכת העיתונות הממשלתית

ריכוז ממצאים

לשכת העיתונות הממשלתית נותנת שירותים לעיתונאים ישראלים ולעיתונאי חוץ.

בחירת המועמדים מקרב אנשי תקשורת בחו"ל, לסמינרים המתקיימים בארץ נעשתה שלא על פי הקריטריונים; לא היה גם מעקב שיטתי אחרי המשתתפים, במטרה לדעת מה התועלת המופקת מהסמינרים.

לא הובאה בחשבון הכדאיות הכלכלית של הפקת אוסף שבועי של תקצירים.

באוסף הצילומים של לשכת העיתונות כחצי מיליון צילומים מאז הקמת המדינה, ויש לשימוש בהם ביקוש, בתמורה. מיחשוב עשוי לשפר שירות זה וגם להגדיל את ההכנסות שבצדו. העדר מיחשוב פוגע בטיב השירות.

מתפקידה של לשכת העיתונות הממשלתית להעביר מידע על פעולות הממשלה, הכנסת וצה"ל לעיתונות הישראלית ולעיתונות חוץ - לנציגיה הקבועים בארץ ולאנשי תקשורת מחו"ל המבקרים בארץ. כמו כן מנפיקה הלשכה תעודות עיתונאי לעיתונאים ישראלים ולעיתונאי חוץ ומספקת סיוע טכני לאנשי תקשורת מחו"ל. ללשכה תקן של 33 משרות, כמה מהן מאוישות חלקית.

בשנת 1987 היה התקציב של לשכת העיתונות 1,235,000 ש"ח, מזה 280,000 ש"ח הכנסה מיועדת. ביצוע התקציב באותה שנה היה בסך 1,078,268 ש"ח. בשנת 1988 היה התקציב המקורי 1,007,000 ש"ח, מהם 157,000 ש"ח הוצאה מותנית בהכנסה.

בחודשים מאי - אוגוסט 1988, לסירוגין, בדק משרד מבקר המדינה את לשכת העיתונות הממשלתית ובעיקר את פעילותן של שלוש מחלקות: מחלקת מבקרים והדרכה, מחלקת החדשות ומחלקת הצילומים.

1. מחלקת מבקרים והדרכה

מחלקת מבקרים והדרכה מטפלת בשלוש קבוצות של עיתונאים: כ-350 כתבי חוץ קבועים השוהים בארץ כנציגי העיתונות מחו"ל; עיתונאים הבאים ארצה לביקורים מאורגנים ולסמינרים במסגרת קבוצתית; ועיתונאים מזדמנים הבאים ארצה לתקופות קצרות. (בדבר ביקורת קודמת על פעולות הסברה של מחלקת ההסברה במשרד החוץ ראה דו"ח שנתי 36, עמ' 379).

אלה הקריטריונים העיקריים לבחירת המשתתפים בסמינרים לעיתונאים מחו"ל, כפי שניסחה הלשכה: עיתונאים שעובדים באמצעי התקשורת במשרה מלאה ושיוסיפו לעבוד לפחות במשך חמש השנים שאחרי הסמינר; הם לא ביקרו בארץ במסגרת עבודתם העיתונאית, בחמש השנים האחרונות לפחות; מקרב העיתונות הכתובה יבחרו עיתונאים שעובדים בעיתון בעל תפוצה גדולה או שמופץ לציבור קוראים החשוב במיוחד לישראל. את הקריטריונים הפיצה מחלקת העיתונות של משרד החוץ לנציגויות ישראל בחו"ל, שהן אחראיות לאיתור המשתתפים, לבחירתם ולתדרוכם טרם בואם.

ארגון סמינרים לקבוצות של אנשי תקשורת מחו"ל נעשה בשיתוף עם משרד החוץ וארגונים יהודיים, הפועלים בחו"ל. הכנת הסמינר, האחריות לארגון בארץ, המימון של שהיית העיתונאים בארץ במשך הסמינר - כ-750\$ לכל משתתף - כל אלה הם באחריותה הבלעדית של הלשכה; תפקידם של משרד החוץ והארגונים היהודיים הוא לסייע בחו"ל בבחירת המשתתפים המתאימים, במימון ההוצאות הכרוכות בהבאתם לארץ, ובמעקב אחר עבודתם בחו"ל עם שובם לארצותיהם.

מינואר 1986 ועד מארס 1988 התקיימו 17 סמינרים והשתתפו בהם 90 עיתונאים. משרד מבקר המדינה בדק את ארגונם של 14 מהסמינרים, בעיקר מההיבט של הרכב המשתתפים. נמצא, כי בתשעה סמינרים השתתפו עיתונאים שבחר משרד החוץ, אף כי לא עמדו בקריטריונים. לדוגמה, בקבוצה של ארבעה עיתונאים יהודים מארה"ב שבאו במארס 1988 הייתה עיתונאית שביקרה בארץ שמונה פעמים קודם לכן - באחרונה בדצמבר 1987 - ואחרת שהצהירה שאינה רואה את עתידה בתחום העיתונאות. בסמינר לעיתונאים קנדיים, שהתקיים במאי 1986, השתתפו שני עיתונאים בעלי תפקידים דומים זה לזה מרשת טלוויזיה אחת. בסמינר לעיתונאים דוברי צרפתית, שהיה בנובמבר 1987, השתתף עיתונאי שביקר בארץ שנה קודם לכן, במסגרת אירוח של משרד התיירות.

קשה להעריך את הצלחתם של הסמינרים ולאמוד באיזו מידה חשיפתם של העיתונאים מחו"ל למציאות בארץ, בצורה מודרכת, גורמת לשינוי בעמדות ומביאה לסיקור עיתונאי מאוזן יותר על המתרחש במזרח התיכון. קיימת הסכמה בין העוסקים בנושא, שיש צורך לקבל משוב מבוגרי הסמינרים לאחר שובם לארצותיהם. לכן חשוב היה לשמוע את תגובותיהם של המשתתפים על הסמינרים וכן לקבל מידע על הכתבות והתכניות שהם מכינים על ישראל. במקרים מעטים הלשכה אמנם מקבלת מידע כזה באמצעות משרד החוץ, אולם ברוב המקרים הקשר של נציגויות ישראל עם משתתפי הסמינרים בחו"ל או מעקב אחרי עבודתם העיתונאית הקשורה בישראל קיים רק פרק זמן קצר לאחר שובם לארצותיהם, או שאינו קיים כלל.

2. מחלקת החדשות

מחלקת החדשות מספקת לכתבי חוץ, מדי יום ביומו, תרגומים לאנגלית של לקט חדשות מן העיתונות הישראלית - כותרות, מאמרי מערכת, סקירת מאמרים וידיעות - ותרגום ידיעות וראיונות ששודרו ברדיו ובטלוויזיה; הודעות של דוברי צה"ל, דוברי ממשלה ומזכיר הממשלה; נאומים של ראש הממשלה ושל שרים.

א. מעיון בחומר המתורגם בשנתיים האחרונות ובסטטיסטיקה שהמציאה המחלקה למשרד מבקר המדינה, נראה שהחומר שנכלל בסקירת העתונות נבחר בחירה עניינית.

ב. מפברואר 1988 מפיקה המחלקה גם את ה-I.N.S "EWS ISRAELE NSERVIC" - (שירות חדשות מיראלי), שהוא אוסף שבועי של תקצירים. I.N.S נועד להעמיד לרשות עורכי העיתונים היהודיים ולמוסדות יהודיים בעולם את סיכום המידע שמספקת הלשכה לעיתונאי חוץ בארץ בכל יום: באחרונה הורחב השירות גם לעיתונאים לא יהודים. I.N.S נשלח, בעת הביקורת, ל-17 מנויים, באמצעות דואר אלקטרוני.

ללשכת העתונות אין תחשיב בדבר עלותו של I.N.S. אולם סביר להניח שמהבחינה הכספית גרידא הפקת חומר מסוג זה, ושליחתו בדואר אלקטרוני ל-17 מנויים בלבד אינה כדאית.

3. מחלקת הצילומים

מחלקת הצילומים מסקרת אירועים ממלכתיים וחדשות בארץ ובחו"ל ביזמתה ולפי הזמנת משרדי הממשלה. צלמי לשכת העיתונות הממשלתית הם צלמי העיתונות הרשמיים של מדינת ישראל והם גם מתלווים מפעם לפעם לנשיא המדינה ולראש הממשלה בנסיעות לחו"ל ובספורים בארץ.

במחלקה נמצא אוסף צילומים גדול ובו כחצי מיליון צילומים המסודרים לפי נושאים. האוסף כולל צילומים שצילמו צלמי לשכת העיתונות מאז קום המדינה וגם צילומים מתקופת טרום המדינה שצלמים אחרים תרמו לאוסף. כותרות הצילומים כתובות באנגלית. באוסף משתמשים אנשים וגורמים רבים, ביניהם עיתונאים ותחנות טלוויזיה, משרדי ממשלה, חוקרים, מוסדות ומוזיאונים. השימוש כרוך בתשלום. בשנת 1987 הסתכמו ההכנסות בסעיף זה ב-77,597 ש"ח. האוסף מקוטלג ידנית על פי שיטה בין-לאומית חדישה המאפשרת מיחשוב מיידי של הקטלוג. מיחשוב האוסף יאפשר שיפור השירות. נושא המיחשוב כלול בתכנית העבודה של הלשכה לשנת 1987 ולשנת 1988, אולם עד מועד סיום הביקורת לא חלה התקדמות בנושא זה.

לשכת העיתונות הממשלתית נותנת שירותים בעיקר לעיתונאי חוץ. על הלשכה להקפיד בבחירת המועמדים לסמינרים המתקיימים בארץ המיועדים לאנשי תקשורת בחו"ל; על מחלקת הצילומים למחשב את קטלוג אוסף הצילומים, דבר שיספר ויעל את השירות למשתמשים בו.

ניהול רשומות ברשויות המקומיות

ריכוז ממצאים

מעט רשויות מקומיות הקימו ארכיונים היסטוריים. מרביתן צברו כמויות גדולות של מסמכים חסרי ערך, שהקשו על מיונם ושמירתם של המסמכים בעלי חשיבות משפטית והיסטורית.

ברשויות המקומיות לא השתמרו מסמכים מהתקופה העותמנית ומתקופת המנדט הבריטי ולא מהשנים הראשונות לאחר היווסדן. ברשויות שונות נעלמו מסמכים של בתי ספר שנסגרו, וכן פרוטוקולים של ישיבות ההנהלות של הרשויות וכן מסמכים מלשכת ראש העירייה של פתח תקווה.

ב. מפברואר 1988 מפיקה המחלקה גם את ה-I.N.S "EWS ISRAELE NSERVIC" - (שירות חדשות מיראלי), שהוא אוסף שבועי של תקצירים. I.N.S. נועד להעמיד לרשות עורכי העיתונים היהודיים ולמוסדות יהודיים בעולם את סיכום המידע שמספקת הלשכה לעיתונאי חוץ בארץ בכל יום: באחרונה הורחב השירות גם לעיתונאים לא יהודים. I.N.S. נשלח, בעת הביקורת, ל-17 מנויים, באמצעות דואר אלקטרוני.

ללשכת העתונות אין תחשיב בדבר עלותו של I.N.S. אולם סביר להניח שמהבחינה הכספית גרידא הפקת חומר מסוג זה, ושליחתו בדואר אלקטרוני ל-17 מנויים בלבד אינה כדאית.

3. מחלקת הצילומים

מחלקת הצילומים מסקרת אירועים ממלכתיים וחדשות בארץ ובחו"ל ביזמתה ולפי הזמנת משרדי הממשלה. צלמי לשכת העיתונות הממשלתית הם צלמי העיתונות הרשמיים של מדינת ישראל והם גם מתלווים מפעם לפעם לנשיא המדינה ולראש הממשלה בנסיעות לחו"ל ובספורים בארץ.

במחלקה נמצא אוסף צילומים גדול ובו כחצי מיליון צילומים המסודרים לפי נושאים. האוסף כולל צילומים שצילמו צלמי לשכת העיתונות מאז קום המדינה וגם צילומים מתקופת טרום המדינה שצלמים אחרים תרמו לאוסף. כותרות הצילומים כתובות באנגלית. באוסף משתמשים אנשים וגורמים רבים, ביניהם עיתונאים ותחנות טלוויזיה, משרדי ממשלה, חוקרים, מוסדות ומוזיאונים. השימוש כרוך בתשלום. בשנת 1987 הסתכמו ההכנסות בסעיף זה ב-77,597 ש"ח. האוסף מקוטלג ידנית על פי שיטה בין-לאומית חדישה המאפשרת מיחשוב מיידי של הקטלוג. מיחשוב האוסף יאפשר שיפור השירות. נושא המיחשוב כלול בתכנית העבודה של הלשכה לשנת 1987 ולשנת 1988, אולם עד מועד סיום הביקורת לא חלה התקדמות בנושא זה.

לשכת העיתונות הממשלתית נותנת שירותים בעיקר לעיתונאי חוץ. על הלשכה להקפיד בבחירת המועמדים לסמינרים המתקיימים בארץ המיועדים לאנשי תקשורת בחו"ל; על מחלקת הצילומים למחשב את קטלוג אוסף הצילומים, דבר שיספר ויעל את השירות למשתמשים בו.

ניהול רשומות ברשויות המקומיות

ריכוז ממצאים

מעט רשויות מקומיות הקימו ארכיונים היסטוריים. מרביתן צברו כמויות גדולות של מסמכים חסרי ערך, שהקשו על מיונם ושמירתם של המסמכים בעלי חשיבות משפטית והיסטורית.

ברשויות המקומיות לא השתמרו מסמכים מהתקופה העותמנית ומתקופת המנדט הבריטי ולא מהשנים הראשונות לאחר היווסדן. ברשויות שונות נעלמו מסמכים של בתי ספר שנסגרו, וכן פרוטוקולים של ישיבות ההנהלות של הרשויות וכן מסמכים מלשכת ראש העירייה של פתח תקווה.

הפיקוח של גנזך המדינה הקיף רק אחדים מהארכיונים של הרשויות המקומיות והיה רופף.

משרד החינוך והתרבות וגנז המדינה נתנו הוראות לא מתואמות בעניין שימור המסמכים של מערכות החינוך.

המשרד לענייני דתות לא הינחה את המועצות הדתיות כיצד לנהל את הרשומות בעלי החשיבות, ובעיקר בענייני נישואים, גירושים, קבורה ופיקוח על הכשרות.

ב-1988 בדק משרד מבקר המדינה, לסירוגין, את ניהול הרשומות ברשויות המקומיות, ובמיוחד את סדרי השמירה והביעור של מסמכיהן. הביקורת נערכה בשבע רשויות מקומיות; ל-228 רשויות אחרות נשלח שאלון בדבר קיומם של ארכיונים היסטוריים, השתמרותם של פרוטוקולים משיבות הנהלה, כוח האדם העובד בארכיונים ופרטים אחרים. 155 רשויות השיבו לשאלון. בדיקה נוספת נערכה בגנזך המדינה ובמשרדי ממשלה המגשים שירותים ממלכתיים באמצעות הרשויות המקומיות. להלן הממצאים העיקריים.

הקמת ארכיונים היסטוריים

הוראת חוק הארכיונים התשט"ו-1955 (להלן: החוק), היא שבגנזך המדינה יופקד כל חומר של מוסדות המדינה ושל רשויות מקומיות, שאינו דרוש עוד לשימוש ושלא ניתן לבערו על פי הוראות החוק והתקנות. מדיניות הגנזך היא לעודד את הרשויות להקים ארכיונים היסטוריים ולשמור בהם בעצמן את מסמכיהן בעלי ערך היסטורי או משפטי. הפיקוח על סדרי הארכיונים במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל ביעורו, מסור לגנז המדינה.

במטרה לקדם את הקמת הארכיונים ההיסטוריים ברשויות המקומיות סוכם ב-1983 בין גנז המדינה להנהלת משרד הפנים, שהגנו יתן את הייעוץ וההדרכה המקצועיים הדרושים ומשרד הפנים יטפל בצד הארגוני. בעקבות הסיכום הגביר הגנז את הפיקוח על הארכיונים ופעל להגברת ההשתלמויות לעובדי הארכיונים ברשויות המקומיות.

הסיכום לא הביא להקמתם של ארכיונים היסטוריים; רק מעט רשויות מקומיות פעלו בדרך שהותוותה בסיכום. בשנת 1988 היו ארכיונים היסטוריים בארבע רשויות בלבד; 30 רשויות אחרות נקטו פעולות בכיוון זה ומיינו את מסמכיהן, אך לא הקימו ארכיונים היסטוריים. מרבית הרשויות לא נקטו פעולות הדרושות לשם שימור מסמכיהן ההיסטוריים. ממצאי הביקורת המפורטים להלן מצביעים על הזנחת תחום זה של המינהל הציבורי.

מסמכים רבים בעלי ערך נעלמו. לא נשתמרו המסמכים של עיריות צפת ושפרעם מהתקופה העותמנית ומתקופת המנדט הבריטי. בעיריית צפת נשתמרו הפרוטוקולים של ישיבות מליאת המועצה רק מ-1955 ואילך ושל הנהלת המועצה רק מ-1953 ואילך. המועצה האזורית מטה יהודה, שמיזגה בתוכה ארבע מועצות אזוריות, לא שמרה על הפרוטוקולים של המועצות האזוריות הקודמות ולא על ספרי הנכסים שלהן; אין למועצה מידע על מיקומן של רשומות מבתי ספר אחדים שפעלו ביישובים השונים ונסגרו. בבית הספר על שם פינס בגדרה לא השתמרו הרשומות מהשנים 1900-1953; לא השתמרו הפרוטוקולים של ישיבות מליאת המועצה המקומית שדרות ושל הנהלתה, מאז הייתה למועצה מקומית ב-1958 ועד ל-1979, ולא מהתקופה שבה הייתה מעברה בשנים 1951-1958. לא השתמרו מסמכיהם של אחדים מראשי עיריית פתח-תקווה.

הקמתם של ארכיונים היסטוריים ומגנזות כרוכים בהקצאת משאבים ניכרים למבנים, לציוד ולכוח-אדם. כאמור, מרבית הרשויות המקומיות לא היקצו משאבים ממקורותיהן לצרכים אלה.

פיקוח גנזך המדינה על הארכיונים

מספר ביקורי הפיקוח של עובדי גנזך המדינה ברשויות המקומיות היה מצומצם והם ביקרו יותר מפעם אחת ברשויות מקומיות מעטות בלבד. לדוגמה, בשנת 1986 נערכו 42 ביקורים ב-28 רשויות בלבד; ב-1987 נערכו 92 ביקורים ב-52 רשויות.

הגנו ניסה לפקח על הרשומות באמצעות דו"חות כתובים שמנהלי הארכיונים נדרשו להגיש בכל שנה. הביקורת העלתה, כי הגנזך קיבל ב-1986 דיווחים שנתיים מ-56 רשויות בלבד, וגם דיווחים אלה היו רובם חלקיים בלבד ולא שיקפו את מצב הארכיונים ואת אופן ניהולם.

בבדיקה מדגמית של 14 רשויות נמצא, כי לשתי רשויות (שדרות ושפרעם) לא היו בגנזך תיקי פיקוח; בתיקים של חמש רשויות (גדרה, חיפה, ראש פינה, תל-אביב ורמלה) היה תיעוד מועט ולא ממצה על פעולות הפיקוח.

בראשית 1989 מסר גנז המדינה למשרד מבקר המדינה, שלדעתו ברוב הרשויות המקומיות עדיין אין מודעות מספקת לצורך לשמור את הרשומות והן טרם הקימו ארכיונים או מגנזות. נדרשת פעולה מרובה בתחום זה ורק עבודה שיטתית וממושכת עשויה להניב תוצאות חיוביות. לדעת הגנז, רק 40% מכלל הרשויות המקומיות מנהלות את רשומותיהן באופן סביר.

פיקוח על רשומות בתי ספר

ב-1974 פרסם גנז המדינה הנחיות בדבר החזקת חומר ארכיוני ברשות בתי הספר, המפרטות את תקופת החזקה של 26 סוגי מסמכים. משרד החינוך והתרבות (להלן: המשרד) קבע בנובמבר 1981 הוראות בדבר החזקתם של 82 סוגי מסמכים.

הבדיקה העלתה, שמרבית המסמכים המוזכרים בהנחיות גנז המדינה מ-1974 אינם מוזכרים בחוזר מנכ"ל המשרד, או שאינם כוללים אותן הוראות.

לדוגמה: לפי הנחיות גנז המדינה, יש לשמור את תכניות הלימודים לצמיתות, בעוד שלפי הוראות מנכ"ל המשרד יש לשמור חמש שנים בלבד; הנחיות הגנז מחייבות שמירת שאלונים של בחינות לצמיתות, בעוד שהוראות המנכ"ל קובעות שיש לשמור אותם שאלונים חמש שנים בלבד.

בראשית 1988 פירסם גנז המדינה הנחיות חדשות, המפרטות את תקופת החזקתם של 36 סוגי מסמכים בבתי הספר. נמסר למשרד מבקר המדינה, שהמשרד עומד לפרסם הוראות חדשות שיהיו מתואמות עם גנז המדינה.

המשרד לא פירסם תדריכים ולא ערך השתלמויות לאחראים במזכירויות בתי הספר. עוד בדצמבר 1984 יזם סגן היועץ המשפטי של המשרד הכנת הוראות מפורטות למנהלי בתי הספר, אך עד מועד סיום הביקורת לא הושלמה הכנתן.

תקנות החינוך הממלכתי (סדרי פיקוח), התשי"ז-1956, מטילות את חובת הפיקוח על ניהול הרשומות בבתי ספר על המפקחים על בתי הספר. הביקורת העלתה, שהמפקחים אינם כוללים בדיווחי הפיקוח נושאים בתחום זה. יושב ראש המזכירות הפדגוגית במשרד אמר למשרד מבקר המדינה, שלא היה מודע לחובת הפיקוח על הרשומות המוטלת עליו.

המשרד לא הסדיר את הטיפול במסמכים של בתי ספר שנסגרו ולא הינחה את הרשויות המקומיות ואת ההנהלות של בתי הספר כיצד למיין והיכן לגנוז את המסמכים שיש לשמורם לצמיתות. במהלך הביקורת הועלו מקרים של היעדר מידע אם השתמרו מסמכים של בתי ספר שנסגרו, והיכן השתמרו.

פיקוח על רשומות בלשכות הרווחה

בספטמבר 1986 פירסם משרד העבודה והרווחה, בתיאום עם גנז המדינה, הוראות בדבר ניהול רשומות בלשכות הרווחה, המפרטות את שיטת התיוק, המעקב, הגניזה וסדרי הביעור של מסמכים.

כמו כן הכין המשרד דף הנחיות לביעור חומר ארכיוני, המפרט את פרקי הזמן שיש לשמור את המסמכים השונים. הנחיות אלה מפרטות את ההוראות שנקבעו בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955, ובתקנותיו.

הביקורת העלתה, כי משרד העבודה והרווחה לא קיים פעולות הדרכה נאותות כדי להמריץ את הלשכות לפעול על פי ההוראות שפורסמו. ליחידת הארגון והמינהל, האחראית על הפיקוח, לא היה מידע נאות על מצב ניהול הרשומות בלשכות. בבדיקה מדגמית בתיקי המשרד הראשי נמצאו דיווחים מועטים בלבד בנושאים אלה.

פיקוח על רשומות המועצות הדתיות

במועצות הדתיות מצויות תעודות בעלות ערך משפטי, מינהלי ומחקרי, במיוחד בענייני נישואין, קבורה והפיקוח על כשרות ושחיטה. המשרד לענייני דתות והגנו לא פירסמו הוראות מפורטות בדבר ניהול הרשומות במועצות הדתיות.

מסמכים חשובים ברשויות המקומיות אינם נשמרים כיאות. הגורמים הממלכתיים פירסמו הנחיות לא מתואמות, לא פיקחו במידה מספקת ולא הדריכו את העובדים איך למיין את המסמכים. כתוצאה מכך הצטברו כמויות עצומות של מסמכים חסרי ערך, הצטברות שהקשתה על איתור המסמכים החשובים, ובמקרים אחרים גרמה לביעור מסמכים בעלי ערך. טרם נמצא פתרון לקליטתם של המסמכים בעלי הערך, אחסונם, רישומם ופתיחתם לעיון.